

Margarita Voites, muinasjutuliselt puhas ja pehme koloratuursopran peab 80. sünnipäeva

25. oktoober 2016

<http://elutark.delfi.ee/persoon/margarita-voites-muinasjutuliselt-puhas-ja-pehme-koloratuursopran-peab-80-sunnipaeva?id=76031137>

Marvi Taggo

Elutark

[Foto: Ilmar Saabas](#)

"Ma ei ole kunagi tahtnud kanda teiste kantud riideid, magada võõras voodis ega kuulata teiste jutte enda kohta. Mul on oma tee ja olen püüdnud paljudest asjadest lihtsalt üle olla," ütleb juubelini jõunud koloratuursopran [Margarita Voites](#).

30. oktoobril, täpselt sünnipäeva päeval kell kuus õhtul toimub Tallinnas [Mustpeade Majas](#) Margarita Voites 80. sünnipäeva tähistav suur juubeliõhtu. Seal võib primadonnale õnne soovida ka lauldes. Kas sünnipäevalist saab ka kuulata? „Vähemalt ma tahan laulda,“ ütleb juubilar naljaga pooleks. Kava ütleb aga nii: „Kontserdi alguses astub kuulajate ette juubilar ise, esitades valiku oma lemmikteoseid eesti, vene ja lääne heliloojate sulest.“

Margarita Voitesest sai Estonia teatri primadonna 1969. aastal. Oli teatri kõrgeaeg – publik nägi Margarita Voitest koos baritonide [Georg Otsa](#) ja Tiit Kuusikuga, tenorite Hendrik Krummi ja Ivo Kuusega, basside Teo Maiste ja Mati Palmiga. Dirigeerisid [Neeme Järvi](#) ja [Eri Klas](#). Tema suurrollideks tõusid Violetta „Traviatas“ ja Gilda „Rigolettos“, Verdi ooperites.

Margarita Voites (Gilda) ja Tiit Kuusik (Rigoletto) Verdi "Rigolettos". Foto Rahvusooper Estonia.

Küllap enim tunnustust tõi nimiosa Gaetano Donizetti ooperis "Lucia di Lammermoor". Estonia külalisesinemistel Stockholmi Kuninglikus Ooperis (1985) laulis Margarita Voites

Luciat. Publik reageeris 15-minutilise aplausi ja jalgade trampimisega. Rootsi kriitik kirjutas: "Margarita Voites pühitses triumfi oma muinasjutuliselt puhta ja pehme, vaimustavalt väljendusrikka koloratuursopraniga."

"Lucia di Lammermoor" 1970: Lucia (Margarita Voites) ja sir Edgardo di Ravenswood (Ivo Kuusk).Foto Rahvusooper Estonia

Lisaks teatritööle on Margarita Voites andnud kontserte Eestis, kõigis NSV Liidu liiduvabariikides, paljudes Euroopa maades (Tšehhoslovakkia, Rumeenia, Bulgaaria, Saksamaa, Ungari, Soome, Itaalia, Küpros, Malta, Šveits), Jaapanis, Indias, Kanadas, Sri Lankal jm.

Margarita Voites on esimene Eesti lauljanna, keda kutsuti laulma Moskva Suurde Teatrisse (1973) ja andma soolokontserti Rossija keskkontserdisaali.

1979. aastal pälvis Margarita Voites tolleaegse kõrgeima tunnustuse – NSV Liidu rahvakunstniku tiitli. 1986. aastal anti talle Georg Otsa nimeline preemia "bel canto traditsioonide elamusliku edasikandmise ja ulatusliku kontserttegevuse eest".

Rosalinde Johann Straussi "Nahkhiires" 1973. Foto Rahvusooper Estonia

1990. aastal lõpetas Margarita Voites teatritöö, kuid kontserte on edasi andnud.

Margarita päevad kodus mööduvad kududes ja heegeldades ning telerit vaadates. „Kapp on vardaid täis ja suur kirst pitse täis. Heegeldasin juba oma nukkudele riided selga, hiljem endale sokid ja villase pesu. Mu onunaise ema heegeldas, temalt ma seda õppisin, ja kudumine oli juba niikuinii... Nüüd, kui olen põhiliselt kodune, on see käsitööpisik mind jälle tabanud.”

Käsitöö saatis kõiki tema proove ja rolle. Margarita kandis teatris töötades ja kannab praegugi silmnähtavalt oma kätetööd, heegeldatud sulle, kootud kampsuneid ja mantoosid. "Mina tegin enne heegeldustöö või kampsuni valmis, kui roll valmis sai. Või õieti klaviiri panin ööseks

padja alla ja hommikuks oli laulupartii selge," ütleb primadonna talle omase kerge huumoriga. Muidugi, nii lihtsalt roll küll ei tule, et klaviir padja alla ja...klaar.

"Ega mu kolleegid seda usu, aga ma ei ole kunagi harjutanud. Enne esinemist lihtsalt proovin, kas hää on korras," ajab Margarita uuesti asja põnevaks.

Lauljad ütlevad, et pärast ärkamist magab hää hommikul veel kaks tundi. Aga enne esinemist lauldakse hää tavaliselt lahti. See on nagu spordis, et on vaja lihased soojaks treenida.

Laulmine on nii vaimne kui ka füüsiline töö.

Ka pianist ja kontsertmeister Ivori Ilja on imeks pannud, et Margarita enne kontserti hääleharjutusi ei teegi: „Õhtul on suur ja vastutusrikas kontsert ja Margarita ei tee piiksugi. Korra ainult proovis, kas hää on korras, ei muud.”

„Kui ma konservatooriumi lõpetasin ja teatrilavale astusin, oli mu hää n-ö jalutu,“ meenutab Margarita. „Hää ei ulatunud kõrge do-ni, rääkimata re- või mi-bemollist, mis on hea koloratuursoprani noodid. Aljabevi "Ööbikult" sain kätte do, "Traviataga" jõudsin mi-bemollini. Kohe aga läks ütlemiseks, et see on kole. Hendrik Krumm kaitses mind tarkade kolleegide eest, öeldes, et las harjutab, muidu ei ole Eestimaal sedagi mi-bemolli. Aga harjutanud pole ma kunagi." Aga Estonia laval särasid Margarita uhked mi-bemollid, mida imetleti.

Margarita Voitesse repertuaari on kuulunud ka helilooja Heinrich Meri "Ööbik". „See läheb ilmatuma kõrgele. Mõtlesin ikka, et huvitav, kellele Meri selle laulu on kirjutanud. Kelle häält ta kuulis? Minul on selle "ööbikuga" hääleline sobivus küll. Laulsin ka ühte Meri pulmalaulu, mis oli nagu rahvalaulu töötlus, aga sellele pihta ei saanud.“

Margarita meenutab, et ühel suvel hakkas ta tähelepanu köitma hoopis kägu. „Jäin ta kukkumist kuulama, sest mulle tundus, et üks kägu kukkus natuke liiga kaua. Mõtlesin, et kukun õige vastu. Tegin seda ja kägu lõpetas kukkumise... Kukkumine meeldis aga tol ajal väikesele lapselapsele ning sellest alates ei öelnud ta mulle enam, et laula, vaid ütles: „Vanaema, kuku mulle.“ Ilmselt kukun õigesti...”

Kui mõelda sellele, mida kõike on Margaritast räägitud ja usutud... Ta oli tõeline täht, kuigi nõukogude ajal levisid jutud ainult suulisel teel, mitte meedias. Kui Margarita Voitesse häält kuulata, siis tundub uskumatu, et ta võis tunnustuse saada millegi muu kui laulmise eest, aga räägiti, et ta sai aunimetused tänu abikaasale Juhanile, kes oli tol ajal Ministrite Nõukogu autobaasi direktor.

"Ma ei ole kunagi tahtnud kanda teiste kantud riideid, magada võõras voodis ega kuulata teiste jutte enda kohta. Mul on oma tee ja olen püüdnud paljudest asjadest lihtsalt üle olla. Võib-olla olengi! Ma ei tea, kuidas niisugused jutud üldse tulevad, aga ega ma ise ka vahel sõnu vali. Ükskord ütlesin peadirigendile, et Juhan sinu autot enam ei paranda ega õlita. Muidugi oli see nali, aga keegi sai ilmselt soovitud kärbse kõrva taha pirisema. Need rahvakunstniku nimetused ei tulnud sugugi nii lihtsalt, nagu arvati. Öeldi, et Anu Kaal saab, siis võtame sinu, aga siis oli Neeme Järvi kord, siis Hendrik Krummi kord ja siis...”

Margarita Voitesse sümbol on kotkas, kes loodud lendama. Kotkas ei saagi pargis koos tuvidega leivaraasukesti otsida...

Tänapäeval on Margarita ka paras telesõitlane ja veedab palju aega ekraanide taga saateid, seriaale ja filme vaadates. Tal on kokku neli ekraani, mis kõik korraga töötavad, nii et vahel ta vaatab ühelt ekraanilt pilti ja teiselt loeb teksti. Kõik tuttavad teavad, et seriaalide ajal on Margarita segamatu. Vahel, kui talle helistavad, on proua küll lahke, seltkondlik ja taktitundeline ning ajab juttugi, aga häälest saab vestluspartner aru, et inimesel on üks paar silmi ja kõrvu.

Kogu elu on Margarita olnud ka koerasõltlane. "Mul on elu jooksul olnud kokku 20 koera ja kolm laari kutsikaid. Koeri armastan ma üle kõige juba lapsest peale. Kuna siis nukke eriti ei olnud, sõidutasin mina lapsevankris kutsikaid. Minu kõige esimene koer hammustas mind juba keskkooli päevil ja see koht läks marraskile... Oleksin pidanud sellest midagi õppima, aga... Mu viimane koer hammustas ülahuulest tüki välja. Süüdi on minu iroonia ja teatud totter üleolek, lühidalt öeldes minu iseloom. Kui ma pärast ütlesin Robile, et sa tegid mulle haiget, kas tead, missuguste silmadega ta mind vaatas? Alati, kui sellest õnnetusest räägiti, puged koer nurka, sest sai aru, et ta on süüdi. Mina ju õrritasin, aga koer arvas, et tahan võtta ära tema toidu... Koer täitis oma missiooni. Robi oli ju valvekoer. Urises ja hoiatas mind, kuni lõpuks ründas. Ei meeldinud koerale, et ma teda söömise aja suunurka musitama kippusin. Vaatamata sellele ma armastasin Robit ja sain temalt nii palju armastust ka tagasi. Robi ei ole enam."

Koertest rääkides meenub Margaritale kontsertreis Sri Lankale, rahulik liiklus ja üksteisemõistmine. „Seal ei tekkinud kunagi niisugust hirmu nau meil kogu aeg, et mõni koer jääb jälle auto alla. Seal hoiti iga koerakrantsi. Mulle see meeldis, et inimesed hoiavad üksteist ja loomi. Sri Lanka reis tegi mu tükiks ajaks õnnelikuks, Süsimustad inimesed, suurte silmade ja valgete hammastega. Piisas ainult sellest, et tema poole vaatasid, kui sulle vaatas vastu niisugune südamlikkus ja heatahtlikkus, mida meie maal tavaliselt ei näe.“ Kororatuursoprani kontserdid toimusid seal publikule, kes koloratuuri vast eluski polnud kuulnud. Publik oli erilises vaimustuses, vilistas, trampis jalgu ja keset laulu järsku aplodeeris. Vile ajal tundus kontsert mõneti läbikukkumisena.

Kui publik oma temperamenti üles näitas, prõmmis Margarita kontsertmeister Ivari Ilja klaveril ühte nooti. Lasi klaveril niikaua trianglit, kuni publik oli n-ö järje kätte saanud ja maha rahunenud.

„Meie juhtkond ei saanud alguses ka aru, mõtlesid, et nüüd on midagi vist pahasti. Kuigi meid oli eelnevalt hoiatatud, et niisugune reageering võib tulla ja et ärge sellest kohkuge, sest see on vaimustuse avaldus,“ selgitab Margarita.

Margarita teadis, et sõidab kontsertesinemisega [Kamtšatkale](#). Aga enne seda tuli kiri sealsetelt lastelt, tegelikult küll õpetajalt. Õpetaja oli lastega koos vaadanud mingit telesaadet, kus Margarita laulis ja nad kirjutasid, et näeksid ja kuuleksid teda hea meelega laulmas ka Kamtšatkal. Aga siis tuli välja, et lapsed elasid hoopis teises kandis, mitte seal, kuhu kontsert oli planeeritud. Margarital tuli kaks soolokontsert teha. „Lastega kohtumine on olnud alati väga tore ja huvitav. Lapsed on hea publik. Nende vastuvõtt on siiras ja vahetu. Kohe näed, mis ei meeldi. Lapsed on kriitilised, kui vaja, ja väga heatahtlikud.”

Margarita Voitese impressaario Toomas Zuppingu ütlemissel järgi on Margarita kindlasti suur lauljaisiksus. „Margarital on üks väga oluline isikuomadus - ta orieteerub igas olukorras, mis näitab ju intelligenti. Ja ta ei reageeri igasuguste arvamuste peale, sumina peale, mis käib ikka suuruste ümber.“

„Jah, austusavaldusi on olnud väga erinevaid,“ meenutab Margarita. „Naised avaldavad end ülivõrdes, mehed tagasihoidlikumalt, et teie hääl meeldib... ja allkiri. Vahel tuleb aplaus ka siis, kui oled ammu-ammu oma aaria lõpetanud. Olen vahel istunud teatris, et kuulata ja vaadata noori lauljaid. Ühe „Traviata“ etenduse vaheajal avanes looži uks ja noor daam ulatas mulle roosid sõnadega: „Mulle meeldis teie Violetta.“